

Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, december 1994

lětnik 44

12

Polu Knjeza je pomoc

(Psalm 3,9)

Njepraj ženje: „Tomu njeje k pomhanju.“ Nic jenož tohodla, dokelž je to hubjena serbsčina, ale wosebje tohodla, dokelž njemóžeš sej wěsty być, hač je tajka sada wopravdže wěrna. Bibliske hrono praji, zo je pola Boha pomoc. Wězo njepomha Bóh přeco tak, kaž sej my to přejemy abo předstajamy. Naše přeća měrja so husto na něšto zwonkowne: Džěći přeja sej nětko w adwentnym času wulke hodowne dary a namoluja svojim starsim wulke łopjena z hrami, słódkosćemi, drastami ... Je jim z tym wopravdže pomhane? A što přejemy sej my dorosćeni? Trošku měra a lubosć snadž, strowotu a derjeměće?

W mojej něhdyšej wosadze smy přewjedli wšelake pomocne akcije za Rumunsku. Na započatku zběrachmy trjebane drasty a wožachmy je do chuduškich rumunskich wjeskow. Tola bórže spoznachmy, zo njeje to žana wulka pomoc za tamnych chudych. Woni njeběchu do toho zymu mrěli, tola nětko běchmy jich žadosć za modernej zapadoeuropskej drastu zbudžili. Druhdy so prastrachmy, hač njeběchu po našich transportach bóle njespokojom ze svojim žiwjenjom hač do toho. Njeběchmy snadž jenož wjele bóle sebi pomhali z tym, zo skičachmy našim ludžom składnosć, swoje přepjel-njene kamory wuprózdnića a při tym hišće začuće měć, něšto dobrego a wuznamneho zdokonyć? Pozdžišo spytachmy hinak pomhać: Podpěrachmy jich ratarstwo z mašinami a pomhachmy při twarje wšelakich cyrkwjow. Hač smy z tym lépje pomhali?

Bóh pomha nam, ale na hinaše wašnje, hač sej my to předstajamy. W swojej lubosći je Jezusa Chrystusa posłał na zemju, zo by nam přez njeho daril nowe žiwjenje. Přez Jezusowe słowa mamy namakać prawy

puć w žiwjenju, přez jeho smjerć dostanje so nam čłowjekam wuswobodjenje wot našeje hrěšneje zańdženosće. Takle nastawa znutřikowna móc a wjesele w nas, kotraž skutkuje do swěta. Zwonkowne wěcy nam přewjele njepomhaja. Na to mamy so přeco zaso dopominać, runje nětko w adwentnym času. Ale tež to nochcemy zabyc: Bóh chce wšitkim čłowjekam pomhać. Njepraj tuž: „Tomu njemóžeš pomhać.“ Bóh móže. Snadž je Bóh runje tebe wupytał, zo by so blišemu pomoc dostała.

Adwentny čas praji nam: Boža pomoc je bliska, mi a wšitkim čłowjekam. **Jan Malink**

**Zohnowane hody
přeje wšitkim
čitarjam
redakcija Pomhaj Bóh**

šoł. Přenje štyri knihi Noweho zakonja (sćenja) powědaja wo wulkotnych zetkanjach. Jezus so njewuwinja pohanam a hrěšnikam, chorym a nadutym. Wšitkim chce Božu lubosć wopokazać. Za to počerpyje na kóncu kříž.

Njemóžu w tutym přinošku ani přibližnje rozprawjeć, kak Jezus Boha přeco zaso jako lubowaceho wótca wopisuje, kotryž njepowalnje swoje „zhubjene“ džěći pyta. Snano znajěće hižo jimacu a přeco zaso posylnjowacu stawiznu, kiž powěda Jezus wo nanje, kotryž ma dweju jara wšelakoreju synow (Lukaš 15, 11-32).

Młódsi syn so přećiwo nanej stupi a dže swoje puće. Na kóncu dowjedžechu jeho do hubjenstwa a k swinjom. Přeceljo, kotrychž bě sej ze swojimi pjenjzami dobył, su „mortwi“. Nětk chce syn spytać, so pola nana znajmjeńša jako džělaćer přistajić dać. Tola jako nan trundlateho syna přinć widži, běži jemu napřećo, padnje jemu wokoło šije a wokoša jeho.

Tajki je Bóh, chce Jezus z tutej nanowskej stawiznu rjec! My směmy k Bohu přinć samo potom, hdyž so ani „hódni“ ani „pobožni“ wopokazali njejsmy.

Přeceljo Jezusa prošachu, jich prawje so modlić wučić. A Jezus rjekny jim „Takle so modlće: Naš Wótce, kiž sy w njebjesach...“ (Mat. 6, 9). Jezus wučić nas, zo Boha „Wótca“ mjenujemy a jeho z „ty“ narěčimy.

Bóh njecha „wyše stworjenje“ być, zdalene wot nas, trónowace w njedocpějomnych dalinach. Ně, wón chce jako luby Wótca za swoje lubowane džěći mjez nami być.

Nimo židowskeje/křesćanskeje nabožiny njeje na swěće druheje, w kotrež smě so Bóh, tón Wšehomócný, tón prazakład a stworićel wšeho žiwjenja, tón wěčný jako „Wótca“ narěčeć.

Naš Bóh - Wótca Jezusa Chrystusa - najbóle na to džiwja, zo my nimo jeho majestosće a

Lubi čitarjo Pomhaj Bóh, hač maće hišće lóšt, moje rozpominanja k 1. artiklej našeho wěrywuznaća čitać? Snano wabješe předchadžace rozpominanje wo husto wopačnych předstawach wo Bohu mało, so wěrje wotewrěć? Džens chcu pisać wo Bohu, kotremuž so my křesćenjo dowěrjamy. Martin Luther pisa wo Bohu:

„Što rěka Boha méc abo što je Bóh? Wotmołwa: Bóh rěka to, w nim widžec wšitku dobrotu a k njemu so wučěkać we wšej nuzy, potajkim zo Boha méc ničo druge njeje, hač so jemu dowěrjeć a do njeho wěrić... Je-li wěra a dowěra prawa, tak je tež twój Bóh prawy; a nawopak, hdžež je dowěra wopačna, tam tež njeje prawy Bóh... Na čož nětko swoju wutrobu pójsnješ a so spuściš, to je poprawom twój Bóh.“

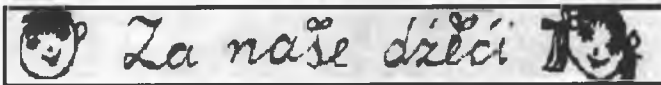
Wěra je dowěra do Boha, do wosobinskeho Boha, kotryž je w Jezusu Chrystusu k nam při-

wšehomocy wjele bóle jeho přichilnosť, jeho smilnosť a jeho dobrotu spóznamy. Takle wabi Bóh wo našu dowěru. Tak chce Bóh sam w nas wěru zbudzić. Měnjachmy, zo pytamy Boha; a při tym pyta nas Bóh hižo dołho! Přetož što by chcył bjez dobroty a přichilnosťe žiwy być? My zacpějemy to nanajlěpše, jeli sej myslimy, zo

njetrjebamy tutoho Boha Wótca. Dokelž Boža lubosć jeho wšehomoc njewuzamkuje, chcú w přichodnymaj rozpominanjomaj tute wuprajenja 1. artikla wěrywuznaća wo wšehomocy a Bohu Stworicielu bliše za Was wobmyslić.

Budźće znowa wutrobnje strowjeni wot Wašeho

Wilfrieda Weißfloga

Hałužka kćěje w decembru

Měrko a Jana běštaj na wopyće pola wowki a dźěda. Jako běchu wšitcy štyrjo njedzelo rano snědali, praji dźěd: „Pójtaj sobu do zahrody, chcemy někotre hałužki wot wišninow wotrězać.“

„Što da chceš z tutymi suchimi hałuzami započec?“ praša so Měrko dźěda. Wowka pak wotmołwi: „Džensa je swjateje Borbory. Hałužki so na tutym dnju rězaja, zo bychu potom na hodownych dnjach kćěli.“ Dźěd bě tróšku njesćerpny, wšako chcychu hišće kemši.

Džěsi dźěštej, čopte woblekanej, z dźědom do zymneho ranja. Wowka a dźěd měještaj we wulkej zahrodze tři wišniwy, njeběše potajkim čezko, rjane hałužki namakać. Zaso w chěži, staji wowka někotre hałužki do liwkeje wody. Jana so džiwa: „Ale wowka, mać staja kwětki přeco do zymneje

wody!“ „Nó haj“, wotmołwi wowka. „Tute Borborine hałuzy wšak dyrba najprjedy kćec, a zo bychu pupki spěšnišo rozkćěli, staju je do liwkeje wody a každy dzeń tróšku čopteje wody přilinu.“

„Čehodla rěkaja hałužki Borborine hałužki?“ praša so Měrko.

„To je jara stara stawizna“, započa wowka. „Z časa zažneho křesćanstwa powěda so legenda, zo běše Borbora někak 300 lět po Chrystusu žiwa w měsće Nikodemiji, w kraju Syriskej. Běše džowka bohateho přakupca. Přeciwo woli nana daše so Borbora wukřčić, bu potajkim křesćanka. Na to so Borbora zaja, a pozdžišo ju jeje nan k smjercji zasudži. Wón sam, tak powěda legenda, je ju morił. Nana zarazy pozdžišo blysk.“

Hać je so tak stało, kaž so powěda, džensa nihtó njewě. „A čehodla hałužka Borborina hałužka rěka“, powěda wowka dale, „snano, dokelž Borbora přez swoju krutu wěru do Chrystusa w swojim času tak skutkowaše kaž kćějaca hałužka w dołhim zymskim času.“

„Haj, to móžu sej ja předstajić“, měni Měrko, a Jana nyga.

Dźěd hišće doda: „Hižo někotre sta lět so swjata Borbora jako pomocnica přeciwo woheńnej česćuje wosebje wot hornikow, wohnjowych wobornikow a kěbětarijow. Nětko pak chcemy kemši hić a někotre hałuzy za wołtar sobu wzać.“

„Směmy tež někotre hałužki sobu domoj wzać?“ praša so Jana. „So wě, chcemy wam někotre hałužki sobu domoj dać“, wotmołwi wowka. Zhromadnje dźěchu nětko kemši. G.G.

Foto: P.A.

Adwent w ewangelskej pěstowarni

Z džěćimi žiwy być rěka cyle wědomje žiwy być. Džěći nje-dadža so wottrěsc, wone nas wuzadaja. Stajnje něšto wočakować, to słuša k džěsću. A potom je hišće wona nadziya, zo so přeco něšto stawa, tuta dowěra do přichodneho dnja.

Kóždy lěto přemyslujemy znowa, kak bychmy wosebje adwentski čas jako čas poľny wočakowanjow wuhotowali. Wězo, worjечи, pjećene jabłuka, poprjancy, małe překwapjenki su za wšitke džěći w předhodownym času wěste. Kak pak dyrba tute pjerachi wopřimnyć, zo chce něchtó přińić, zo na někoho čakamy?

W „rańšim kole“, hdyž su so wšitke skupiny zhromadźili, zaswěćimy každy dzeń nowu swěčku na našim „puću do Bethlehem“. Marja a Jozef, wobaj z „płata zhotowjenaj“, běžitaj stajnje kusk dale. Na tutym pućowanju spěwamy stare a nowe adwentske a hodownospěwy. Njedzelo wuzběhuja so z wjetšej swěčku, a džěći wědža, zo móžeja něšto małe za staršich paslič, z čimž móhła so na dnju wulkeje swěčki stwa doma pyšić. Adwentski kalendar ze slódkoscemi, paslensne hwězdy, zwónčki a druge wěcy nadeńdzemy w kóždej skupinskej stwě.

Jónu wječor přeprosmy staršich na adwentske paslenje.

Zo na swj. Mikławšu farar legendu wo biskopu Mikławšu powěda a potom džěćom jako prawy Mikławš w ornace napřeco stej – tole słuša hižo dołho k tradiciji našeje pěstowarnje.

Husto nastawa w skupinach wulki scěnowy wobraz. Kóždy dzeń přida so něšto noweho. Najprjedy wisa na př. na scěnje wulke łopjeno čorneje papjery. Tuta „ćma“ so nikomu njelubi. Molujemy wobrazki pod heštom: Na čo čakamy? Abo wutřihamy wobrazy z časopisow, kotrež něšto wo čakanju wuprajeja. Čakamy na mać, na čah, na dar, na sněh, na bratřika abo sotřičku ... Z tutymi wobrazkami „wobdamy“ čornu papjeru. A potom powědamy, zo su ludžo wjele lět čakali, počmje: Nastanje wobraz z pjelšće a woľmy a pisaneje papjery – pastyrjo na polu. Swěćta pruha – běła abo złoćana papjera – swěći z njebja dele a pokazuje jim puć k hwězdze, kotraž so nad hródzu (furněrowe drjewo a słoma) frinkoli. Što w hródzi widžec je, to džěći hižo wot spěwow wědža, kotrež z nimi spěwamy. Něk chcedža wone tež Marju a Jozefa a džěćatko stworić – a potom su hody! Naš wobraz njeje hižo čorný a ćmowy – jasna swěća wšitko wobswětli.

Elfriede Zimmermann

Wóslík dožiwja hody

Jako ja, wóslík, do hródze přińdžech a tam woła stejo widžach, njebě mi cyle derje, započach so spjećować a chcych radšo cyły čas wonka wostać hać z nim hródz džělic. Kajki wón tež wupadaše, tajki syľny z rohomas, njebych so přeciwo njemu dowobarać móhł. Ničo pak njepomaše, dyrbjach do hródze, tak dołho mje čahachu a storkachu, doniž njeběch nutřka.

Po někotrych dnjach so něštozkuli stawaše. Hara na puću, kotraž nochcyše přestać. Mój w hródzi běchmój hižo cyle njeměrnaj, skónčnje chychmój tola wědžec, što sostawaše. Nadobo so durje do hródze wočinichu a dwaj cuzaj zastupištaj. Što wonaj chcyštaj? Wonaj džěštaj do rózka a so lehny-

štaj a hnydom tež wusnyštaj. Ja pak tutu nóc jara njeměrný spach, přeco myslach jenož na to, što tutaj čłowjekaj tu pytataj, hdyž so tola wjele hrozneho powěda. Snano tež jenož po zdaću spaštaj, ně, njesmědžach ani na to pomyslić.

Rano so wšitko wujasni: Ličenje luda bě so postajiło, a každy dyrbješe doswojeho ródneho města, hdžez běchu jeho prjedownicy žiwi byli, tak bě namaj Jozef powědał. Cuzaj, Marja a Jozef, běštaj přecelnaj a jednoraj, kotraž njeběštaj w měsće hospodu namakaľoj.

Jako Marja potom džěćo porodzi, přistorci woľ cuzymaj naš jenički mebl, žłobjo, kedž bliwje. Z čehož budžemoj mój nětkole žrać bě jemu wšojedne. W žłobju bě hišće wjele

čerstwego, mjehkeho syna, te by znajmjeńša namaj wostajić móhł. To ja woła njezrozumich.

Marja położy dźěčo do žłobja, nó haj, w hródzi bě wšak tež dosć wusko a tam ležeše wone wěsće a přijomnje. Nadobo přińdžechu pastyrjo a chcychu dźěčo widzieć, woni so k njemu modlachu a so wjeselachu. Kóždy dzień přichadžachu potom družu ludžo a w hródzi bě wjele wotměnjenja. Hdyž potom hišće kralojo z cuzych krajow přińdžechu, dźěčo česćić a k njemu so modlić, njerozumjach ničo wjace. Kral so tola w hródzi njenarodži, a što z tymi drohimi darami? Sym wo-

sebję ze swojeho rózka dopředka šoł, ale nchtó njeje mje zańč měł, jenož dźěčo z Marju a Jozefom.

Jozef powědaše namaj potom hišće, čehodla telko ludži přińdže, přetož dźěčo bě nowy mesias, kotryž swět wumóži. Ja to přiwsšem hišće njerozumjach, čehodla woni wědza, zo dyrbjalo runje tute dźěčo Wumóžnik być?

Jónu rano zahe rozžoňowachu so Marja, Jozef a Jezus, kaž dźěsću rěkachu. Jozef powědaše hišće spěšnje něšto wo někajkim sonje a zo dyrbja tak ruče kaž móžno dale pućować.

Trjebach hišće cyłu chwilu, doniž wšo njerozumjach, woł mi pozdžišo něštožkuli rozjasni. Sym wopravdže hordy na swojeho noweho přecěla woła, wot kotrehož móžu hišće wjele wuknyć. Wón je mi tež prajił, zo ci mnozy ludžo naju zabyli njejsu. Znajmjeńša smój tež jako postawje w Božim narodku znataj. Sym sej to scyła zaslužił, takle znaty być? Nětk pak so trochu hańbuju, sym džě hlupy wosoł. K.A.

Marie Hamsum

Hwězda třoch mudrych

Běše krótko do hód. Božodžesćowce štomiki so z lěsa nošachu a bórze mějachu debjene wosrjedź stwow stać.

W šuli powědaše wučerka posledni dzeń do prězdniń wo dźěsću, kotrež bě so w hródzi narodžiło, wo pastyrjach, kotřiž wonka na polu kozy pasechu a widžachu, kak so hwězdate njebjjo wotewrě a jandželjo a spěwanje je napjelnichu. Wona powědaše tež wo třoch mudrych kralach z ranja, kotřiž wulku hwězdu widžachu, a kak woni tutu pućowacu hwězdu scěhowachu, doniž njezasta nad hródzičku w cuzym kraju.

Džěci běchu wo tym wšěm hižo prjedy słyšeli, tola wone sedžachu cyle změrom a sluchachu.

Ottar zaby dospołnje, hdže bě, přetož jako bě wučerka hotowa, přistupi k njej a so woprašaja: „Je to wšitko cyle wěro?“ „Haj wšak.“

„Tež z tej hwězdu? Potom džě dyrbjachu w nocy pućować a wodnjo spać?“

Tamne džěci so smějkotachu. To so tola tam w dole nje-

slušeše. Tam sydachu změrom w šuli a so njetrjebawši njeprašachu. A Ottar, kotryž bě so nadobo z kraja dźiwow wutorhnył, wróci so hańbićiwu na swoje městno.

Na Langseće bě to nan sam, kiž hotowaše hodowny štom. Njeskónčnje dołho wosta sam nutřka w stwě, mjeztym zo mać warješe a džěci jenož sedžachu a čakachu.

„Ty tež něšto dóstanješ“, rjeknychu Ottarej. Ottar so posměwaše, wšitcy běchu džens tak lubi k njemu, ale wón čakaše na něšto wosebite, mjenujcy na list wot swojeje maćerje, dokelž bě to dawno na času ... A w tutym lisće budže pisane, zo so jej lěpje wjedže a wona so bórze domoj wróci. Wón bě přeswědčeny, zo budže wona k hodam pisac. Tohodla bě tež wjesoły, zo smědžeše won po drjewo hić. Tam móžeše tež listonošerja widzieć, hdyž přichadžeše.

Tola list bě hižo wčera přišoł, štož Ottar njewědžeše. List njebě wot jeho maćerje. A swojba na Langseće chcyše wo nim

Přichad

Wyše Bethlehema hižo schadža hwězka hodowna. Strowjena budź, k nam so bližo! Witaj, witaj, zernička!

Zbožnik steji před durjemi, k nam so čicho kłapajcy. Što džě tu na čemnej zemi njebył z toho wjesoły?

Miłosć z rukow jemu kapa; z njej chce nas wón wozbožić. Hdyž so do wutroby kłapa, chcemy zradni wotewrić.

K njemu do joh duri jónu tež so kłapać budžemy. Ach, zo so nam njezasunu. Wón je wotewrił nam by.

A nam rjekł: „Was lubje znaju! Sće mje tehdy witali. Wjedu was nět k swojom raju: Budźće z hnadu přijeci!“

Radyserb

hakle po hodžoch z hólcom rěčec. Potom dyrbyeše so tež něšto změnić, dokelž bě Ottarowa mać jenož hač do hód za njeho plaćila. A wona njebě zawěsće ničo zawostajila, wot čehož móhlo so dale plaćić. Najprjedy pak dyrbyeše wón hody swjećić móc.

Jako Ottar při čmickanju drjewo nutř njeseše, bě wón bóle wosamočeny, hač sam wědžeše. Jeho mać bě krótko do hód w chorowni wumrěła.

Hdyž nimo wokna džěše, widžeše nutřka w stwě štom a nana ze škleńčanymi kulemi a poprjancami w rukomaj. Poprawom njebě dowolene, tole nětko hižo widzieć, a tak so Ottar wotwobroci.

Tam! Tam nadobo widžeše hwězdu. Mjez mróčelemi pohibowaše so wulka, swětła hwězda. Ottar wosta stejo, jeho wutroba pukotaše. By to móhło wěro być, by tole ... Nětk zminy so hwězda zaso, tola za wokomik wunuri so zaso a płuwaše pomału dale, přeco w samsnym směre. Tole dyrbyeše hodowna hwězda być. Hwězda mudrych, kotraž z ranja přińdže a po njebjju pućowaše. Tamle zaso bě.

Hdyž sej Ottar wuwědomi, zo bě to hwězda mudrych, wostaji drjewo ležo, běžeše z dwora a po puću dale. Kaž hwězda pokazowaše ...

Dołhož běžeše, spyta wšón čas hwězdu wobkedźbować, ale wón padny a wosta w sněze ležo. Jako zaso dale chwataše, móžeše jenož wokomik pohladac, hač bě směr prawy. Tu běše daleko mjez statokami, a puć bě kaž wumječeny. Statoki tulachu so cyle měrne, ale nutřka swěčachu so hižo swěčki. Nutřka běchu wšitcy, kotřiž

hromadze slusachu, patoržicu zhromadzeni: nan a mać a džěci. Jenož Ottar běžeše sam po puću ...

Mjeztym bě so cyle začmilo. Šmrěki při puću stejachu přeco husćišćo, a nadobo Ottar pytny, zo steješe po woběmaj stronmaj husty lěs. Wón njebě hišće ženje w nocy w lěsu był, a njeby-li hwězda byla, by so bojał. Wón wosta stejo a pohladny hišće raz k njebjju. Tam njebě wjace hwězda sama, ale cyla hromada. A mjez mróčelemi, hdžež bě hwězda mudrych sama pućowala, čehnješe wulka črjoda hwězdow samsny puć.

A nadobo dopózna njesmilny zwisk: Mrócele pućowachu - hwězdy stejachu změrom. Tež hwězda mudrych steješe změrom, wona bě jenož wjetša a swětliša hač druhe.

Něšto so w nim zlama, napječce so zhubi, tutón dźiw bě jeho jenož jebał. Z palatymaj wušomaj wosta wón wosrjedź čmoweho lěsa stejo, hačkuli ze zymu třepotaše. „Ottar je tajki hlupy, Ottar je cyle hlupy“, po zdaću klinčeše, hdyž so zaso na puć poda. Nětkole so nawrócić a domoj hić njemóžeše. Tam by dyrbjał wšitko wujasníc - a runje to wón njemóžeše... A tola, poł hodžiny pozdžišo ležeše Ottar w coplem ložu a powědaše wšitko muzej a žonje, kotraž pódla njeho sedžeštaj.

Takle bě so to stało: Nils a Olina sedžeštaj za hodownym blidom, hdyž so mjelčo wo durje klepaše. To móhł tež ptačk być. Statok steješe při puću, tola stó patoržicu tak pozdže přichadžeše? A zadžiwanaj widžeštaj hólčka ze čmy a zymy do jstwy stupić. „Wodajće ... njewěm, hač sym prawje ... hač sym w prawym času při-

šoť, jakotaše wón zamučený.

Tu pak bě tak rjenje a ćopťo, wonješe tak derje za ćopťej jědźu. Muž a žona za blidom wupadašaj tak přecelnaj, a w rózku steješe božodžěscowy štomik z palatymi swěčkami. Sna no pak njebě tole prawje?

A tola bě wšitko prawje. Staraj ćłowjekaj měješaj wšitko, štož k hodam slušeše, pobrachowaše jenož Ottark. Nětk pak steješe tež wón wosrjedź stwy, hłódný kaž wjelk, zo by so z dobrej jědźu nasycił, přemjerznený, zo byšaj jeho zwohrěťoj, a smjerćmučny, zo by so hnydom do loža položil.

Mjeztym so jeho kedźbliwje wšelake prašešaj. Štož wón powědaše, jimaše jeju dziwnje. Džěćo, kotrež bě tak samotne, zo patoržicu wječor polěsu bludžeše, bě k nimaj přišlo. A nado, hdyž we ložu ležeše a powědaše, zapadnyštej jemu woće, a wón kruće wusny.

Přichodny dzeń přindže nan z Langseta. Tam běchu wšitcy jara rozhorjeni, zo bě so Ottark zhubil. Wšitko bě patoržicu wječor křiwje běžalo cuzeho hólca dla. Wšudžom jeho pytaču, ale hakle džens běchu tak daleko na pońóc k Nilsowemu

a Olininemu statokej přišli. A nětko dyrbjese čekanc zaso do Langseta přińc, znajmjeńša na chwilu. „Ně“, rjekny Ottark bjez přemyslowanja, wón hladaše wustróžany na druhich a scho wa so mjez ložemi.

Wšitko wotmě so bjez wadžeńcy, nan z Langseta wróci so sam domoj. Nils rěčeše z nim dołho wonka na chódbje, a je čezko prajic, što bě spokojniši: tón, kotryž džěše, abo tón, kotryž doma wosta.

„Nětk pak trjebamy małe posylnjenje“, praji mać Olina, přinjese kofej a tykanc a naljwaše.

Nan Nils přindže a sydny so na ławku, a bě widžeć, zo jemu kofej a hodowne pjećwo slodžeše. Ottark bě so hižo pódla njeho sydnył. Wón sedžeše z wulkej skibu tykanca w ruce a zaby jěsc. Jeho woće měrješej so dale a dale do dalokosće.

„Nětk pak dyrbiš jěsc, hólče, zo by wulki narostł kaž ja“, rjekny Nils.

Ottark pohladny wokolo sebe: „Sedzu tu jenož a přemysluju, hać ...“

„Hać?“

„Přemysluju, hać to tola njeje hwězda mudrych byť?“

Někotrych je Bóh za wučerjow postajil

Tak steji w přnim lisce na Korintiskich na 12. stawje. A wučer wón běše w šuli a w cyrkwi. K tomu běše tež hišće kantor z cyłej dušu. Měnjeny je **Arnošt Lodni**, prjedawši Bukečanski kantor, kotryž je před 25 lětami zemřel.

Arnošt Lodni narodži so 17. měrca 1878 w Psowjach jako syn žiwnosćerja. Ludowu šulu wopyta wón w Minakale a zastupi w léce 1893 do krajnostawského wučerskeho seminara w Budyšinje. Swoje přenje wučerske městno nastupi wón 1899 we Wóslinku. Pozdžišo wučerješe w Klukšu a we Łupoji. 1902 bu wón w Minakale z Hanu Lejnu rodž. Lodnijec wěrowany. Tute mandželstwo bu z jedneje džowku žohnowane. 1913 přesydlili so do Bukec a skutkowaše tu nimo swójeho wučerstwa jako kantor. 1920 bu šulski nawoda. Fašisća jeho

z tutoho zastojnstwa wuhnaču. Po wójnje so wón zaso za direktora šule postaji a wosta to hać do léta 1948. Ale tež potom so, mjeztym 70lětny, na wuměnk njepoda. Arnošt Lodni skutkowaše nětko cyle za swoju Bukečansku wosadu, a to jako kantor a katechet, tež po tym zo bě jeho mandželska w léce 1951 zemřela. Tež hdyž so wón w léce 1959 swójeho zastojnstwa wzda, wosta dale dirigent Bukečanskeho cyrkwinskeho chóra hać krótko do swójeje smjerće. Wjele kěrlušow je do serbsčiny přeložil. 13. nowembra 1969 zemřel w Bukecach.

Charakteristiska za Arnošta Lodneho je jeho swěrnosć k Bohu a k swójeje wosadze. Ženje so njeje knježacy podwolil, ale radšo so swójeho zastojnstwa wzdał. Nad jeho žiwjenjom by stać móhło hrono z 1. lista na Kortintiskich na 4. stawje: „Ničo wjace so na zastojnikach njepyta, hać jeno zo bych swěrní byli.“ A.

Zěndženje Serbskeho ewangelskeho towarstwa

Je drje to džensniši dzeń porědky zjaw, zo maja so při serbskich zarjadowanjach nimo předwidžanych přidatne blida a stoły stajec, zo by kóždy přitomny swóje městno měl. Ale při zěndženju Serbskeho ewangelskeho towarstwa na popódnju reformaciskeho swjedženja na Michałskej farje bě to zwjeselaca překwapjenka. Samoz dalokeje hole běchu někotři do Budyšina dojěli. Njech je to wjelelubjace znamjo do spomóžneho skutkowanja hišće młodeho serbskeho towarstwa.

Tute foto pokazuje ewangelsku cyrkej w Kóžtom w delnjoslesko-hornjołužiskim wokrjesu. Z fararjow, kotřiž tu skutkowaču, je wosebje **Michał Frencl** wuzběhnjenja hódny. Wón skutkowaše tu wot 1651 do 1662. Ze swójim přeložkom *Noweho zakonja* (1706) bu daleko přez mjezy Hornjeje Łužicy znaty. **Frencelow** syn **Abraham** narodži so w Kóžtom. Wot jeho wobšěrných spisowacelskich džětow *wuńdžechu w čišću jenož štyri knihi z titulom „Wo pochadze serbskeje rěče“*. *Wosada w Kóžtom bě hać do léta 1820 serbska.*

E. Bigonowa

Po zahajenskich słowach poda předsyda br. **Měrcin Wirth** přehlad wo skutkowanju předsydstwa, kiž je so dotal dwójce schadźowało. Towarstwo ma tuchwilu 48 sobustawow a je 28. awgusta próstwu wo přijěće do registra zapisanych towarstwow w serbskej rěči zapodaťo, štož je po zakonskim paragrafje dowolene.

Prijěće próstwy je so wobkrućilo. Tola k zapisanju towarstwa dotal došlo njeje. Šeri so tohodla podhlad, zo maja na wotpowědnym zarjědže ze serbskej rěču swóje čěže.

Dale wozjewi so rjad čezicow přichodneho džěła, kiž wobsahuje mjez druhim: sylniše zaprijěće džěćí a młodžiny, noworjadowanje zamołwitosće za serbski cyrkwinski dzeń, zěndženje ze zastupjerjemi delnjoserbskeje namšě, wudaće knihi wo stawiznach a přitomnostnym přócowanju ewangelskich Serbow.

Wo wšěch temach nasta žiwa rozmołwa, kiž wujewi dobre namjety a praktiske pokiwy za docpěće stajených zaměrow.

Dobremu duchej wuradźowanja polěkowachu nimo toho zwučowanja nabožnych spē-

wow, kotrež běchu někotři horliwcy po znatych melodi-jach ze serbskimi tekstami wuhotowali. Jeli so stanu po času z krutym wobsydstwom šerokich kruhow, móhli być hódne wobohaćenje při našich schadzowanjach.

Na koncu pokazašće so wot skupiny Sorabija Film zhotowjenej filmaj wo do Ameriki wupućowanym fararju a basniku Matu Kosyku a delnjoserbskim fararju Juru Frahnowje. Posledni bě telewizija ORB hižo w hodowniku 1993 wusyła. Wobě poskićeni namakašće powšitkowne připóznaće.

K dobrej nahledže přinošowaše nimo toho slódny kofej z přikuskom, kiž běchu njesprócniwi pomocnicy z chwalebnej prócu přihotowali. Přichodne serbske zeńdženje na Michalskej farje budže hodowny koncert serbskich gymnazistow 17. decembra 1994. Na njón so wutrobnje přepróšuje.

A. Grofa

Myslički kantorki na serbskich kemšach

W mojim planje je za džens zapisane: na serbskich kemšach pišće hrać. Serbski superintendent, knjez farar Albert, čaka hižo we wołarnišću. We ławkach sedži mała wosada 15 do 20 ludži, mjez nimi tež džěci, na kotrychž spóznaješ, zo je tež serbski dorost tu.

Sedžu na swojej pišćelowej ławce a čakam, doniž njejsu zwony womjelnyli. Potom započinam kaž zwučene z předehru za zawodny kěrluš. Serbska wosada ma swoje spěwarske, a tohodla je mi knjez farar Albert nimo tutech spěwarskich čisłow tež čisla z němskich spěwarskich napisal. Wotběh liturgije je samsny kaž němski. Dokelž serbsčinu njewobknježu, sym sej za zasadženje na pišćelach wotpowědne słowne mosćički zašćepila. Wot předowanja bohužel ničo njerozumju. Tohodla sedžu potom na pišćelowej ławce, hladam dele na mału zhromadźenu wosadu,

a najwšelakoriše myslički mje druhdy nadběhuja.

Mało pytnu wo Serbach

Wšedny dzeń mało pytnu, zo je mjez nami Němcami tež mjeńšina, kotraž swoju serbsku rěč a kulturu haji kaž tu na kemšach. Serbja maja po zdaću potřebu a wjeselo, na tute kemše přinć. Někotrych ludži slyšach hižo rjec, hač so tuta nałožena próca, za tak mało Serbow w našej cyrkwi kemše swječić, scyła zadani? Toho mjenjenja ja njejsym. Dyrbimy so napřečo serbskim wosadnym ze zrozumjenjom a tolerantnje zadžeržeć. Tohodla hraju ja na tutech kemšach rady na pišćelach a přeju sej, zo bychu Serbja a Němcy tež dale bjez napjatósce a zwady zhromadnje živi byli.

Jedyn swět za wšitkich

Kak to je, hdyž so mjeńšina potłóčuje, widźimy na surowej wojnje w Bosniskej. Ludžo su honjeni w swojej domiznje, hdžež so bjez winy narodźichu. Wina na tutej nuzy su něhdyše turkowske dobyćerske wojny. Tehdom přińdžechu moslemojo do tutoho kraja, woni so hidžachu a so džens hidža. Tola stawizny njemóža so zběhnyc.

W džensnišim času dyrbja ludžo hinak myslic nawuknyc. Widžu swět jako „jedyn swět“ za wšitkich. Swójski kraj z hranicami za mjeńšiny stworić nimam za džensniši čas trěbne a zmyslapočne. Mjezsobna česćownosć ludži, njewotwisne wot jich wěry a rěče, je wažna, kaž so to w našim zakładnym zakonju zwuraznja a kaž so to tež tu na serbskich kemšach praktikuje. Nacionalistiske mysle naškaraja jenož hidu.

Je derje, zo serbske kemše su

Myslu sej a wěrju do toho, zo smy před Bohom wšitcy jenacy. Nichtó njeje lěpši hač druhi. Dyrbimy blišeho lubować, jeho zrozumić, jemu dobrotu wopokazać, tak praji biblija. Hdy by to kóždy čłowjek ze swojeho hladanišća činił, by wo wjele rjeńšo a měrniwišo na našim lubym swěće było. Tola husto dže wo móc nad druhim, wo to, druhich potłóčować abo znjewužiwać.

Sedžu na swojej pišćelowej ławce přemysluju, zo je prawje a derje, zo so serbske kemše swjeća a zo dyrbi runje tak być kaž na němskich, zo pišće, kralowna instrumentow, zaklinča k Božej chwalbe a česći.

Gudrun Rolle

Němski wědomostnik wo stawiznach ewangelskich Serbow

W čo. 3/1994 časopisa „Lutherische Theologie und Kirche“ (kiž je časopis tak mjenowaneje starolutherskeje cyrkwe), wudawaneho wot Lutherskeje teologiskeje wysokeje šule w Oberursel (Taunus), namaka so zajimawy přinošk k serbskim ewangelskim stawiznam.

18stronski nastawk je spisał prof. dr. Peter Hauptmann z Überlingena, kotryž bě, prjedy hač so na wuměnk poda, docent za cyrkwinske stawizny na uniwersite w Münsteru. Njeje to přeni raz, zo wo serbskej temje pisa, přetož hižo 1980 je wozjewił přinošk „Die Bibel für das Sorbenvolk“.

Jeho nowši nastawk ma nadpismo „Das Konkordienbuch für die Obersorben“ a zaběra so z wudaćom lutherskich wěrjowuznawarskich spisow w serbskej rěči. Wone su 1854 wušli w přeložku Jana Kiliana jako 708 stron wopřijaca kniha

pod titulom „Wjeruwusnajserske pišma aby Symbolske knihi ewangelskeje lutherskeje cyrkwe“. Tute džensa pozabyte knihi mějachu w svojim času wulki wuznam za pobožnych lutherskich Serbow, kotriž je zhromadnje w towarstwach čitachu, jich wučby rozpominachu a so tak we wěrje skrućowachu.

Wěcywustojnje rozložil prof. Hauptmann wobstojnosće wo koło wudaća knihi. Wón z tym stwori hódny přinošk k dotal hišće chětro njepřeslědženemu lutherskemu serbstwu. Zwjeselace je, zo při tym tójšto serbskich hesłow cituje a zo wšě mjena wsow a wosobow tež w serbsčinje podawa.

Kaž je slyšec, chce so němski teologa tež nadal z ewangelskimi Serbami zaběrać. Přejemy jemu při tym dobre poradženje a nadžijamy so na dalše hódne nastawki.

T.M.

Foto: Wirth

Pódlanske foto, kotrež je nam přepodała knj. Pawla Křižanowa z Dobruše, přichodna džowka njeboh Hodžijskeho fararja Jana Křižana, je nastalo dnja 4. decembra 1906 w Drježdžanach. Wone pokazuje serbsku deputaciju, kotraž w mjenje sakskich Serbow princej Janej Jurjek jeho zmandženju zbožo wupřa.

Princ Jan Jurij bě so po štyri-lětnym wudowstwje kónc oktobra 1906 znowa woženil we francoskim Cannes z princeznu Marju Immakulatu Bourbonsej-Sicilskej. Mało dnjow po tym zo běštaj mandželskaj do Drježdžan přichnyłoj, jima Serbja hołdowachu.

Farar Křižan měješe narěč, a kóžda ze žonow přepoda dar - kwěćel, korbik z jutrownymi jejkami, butrowe wowcki a plást mjedu - z přislušnym serbskim hrónčkom, kotrež farar Křižan do němčiny přeloži.

Nastaće dopomnjenskeho foto so takle wopisuje:

„Na to so k fotografef dowjezechmy, zo bychmy so tam wšitcy fotografować dali. Runje chcychmy so zesydać, da bu knjez farar Křižan na telefon žadany. Jako k njemu stupi, rěčeše knjez dwórski maršal princa Jana Jurja z nim, kiž džeše, zo princeza te žónske

stawy deputacije hišće raz do hrodu prosy. To da bě přechwatanje, to bě wuznamjenje! Na měsće so do woza zesydachu a so do hrodu dowjezechu. Tam je nětko princeza z nimi na poł hodžiny dołho powědała, so za jich domami, za wašnjemi Serbow atd. prašała a to wšo z tajkej lubosću a přecelnosću, zo so to lědma wopisać hodži. Skónčnje je je w cyłym hrodze wokoło wodzić a jim kofej předstajić dała. Hdyž běchu wjele přez hodžinu w hrodze byli, so zaso wróćichu a běchu wše woprawdže wozbožene přez wulkotnu princeznu lubosćiwosć. Na to smy so wšitcy fotografować dali.“

K deputaciji słušachu mužojo: Hodžijski farar Jan Křižan, Budyski tachantski předar Jakub Šewčik, Freibergski gymnazialny wučer prof. dr. Arnošt Muka (sedžo), Budyski seminarski wyši wučer emer. Awgust Fiedler, Bačonski kantor Jan Symank, Bukečanski farar Korla Awgust Kubica, Njebjelčanski kubler Žur a Kołwaski kubler Skop (stejo).

Žony so wobdžělchu: ryčerkublerka Nowakowa na Horje, kublerka Měrcinkowa z Hrubjelčic, pjekarska džowka Krawcec z Chelna a Leňka Hajnic z Kanec. T.M.

Wěra a křesćanstwo na Madagaskaru

W Indiskim oceanu, w susodstwje krajow na juhu afriškeho kontinenta leži kupa Madagaskar. Situacija cyrkwe a nabožinow na Madagaskaru džensa zwisuje wusko ze stawiznami wobsydenja kraja. Někak wot 5. lěstotka po Chrystusu počachu so wupučarjo z Indoneziskeje a arabscy namórnicy w kraju zasydlit; pod feudalistiskim knjejstwom buchu pozdžišo tež njewólnicy z Afriki do kraja přiwjezeni. Hakle w 19. lěstotku pak dowoli madagaskarski kral tež europskim sydljam na kupu pristup. Kóžda etniska skupina bě swoju nabožinu sobu přinjesła, tak zo so hišće džensa haja islam, hinduizm a budizm. Do kónca 19. lěstotka bě Madagaskar samostatny kraj z kralom abo kralownu na čole. Z přichadom křesćanstwa poda so kraj poněčim do cuzeje wotwisnosće, wot lěta 1896 do 1960 bě z francoskej koloniju, po tym zo bě krótki čas tež pod jendželskim knjejstwom stał. Wliw mjenowanych nabožinow je so z časa přichada křesćanskich misionarow jara woslažil, a podžěl njekřesćanskich wěriwych je džensa poměrnje snadny. Někak počojca wobydlerstwa wuznawa so ke křesćanstwu. Z toho je přibližnje 60 % katolikow a 40 % protestantow.

Kak je křesćanstwo na Madagaskar přišło

W awgusće lěta 1818 su přeni misionarajo z Jendželskeje na kupje přistawili. Kóžde lěto wopominamy džen jich přichada jako džen ewangelizacije. Dokelž su Madagaskarčenko hižo poswojej tradiciji do bohatstworicela Zannahy wěрили, přijachu tutech misionarow, kiž tohorunja wo jednym bohu rěčachu, z dowěru. Na rozdžěl wot wašnja christianizacije we Łačonskej Americi njesu tute křesćanske misije wobydlerjow z namocu christianizowali, ale su za posrědkowanje swojeho poselstwa do wěsteje měry elementy tradicionalnych nabožinow, kotrež běchu (a su) za wšěch Madagaskarčanow wažne, z křesćanskim wobsahom napjelnili. Najwažniša by-

tosć tradicionalnych nabožinow je kult prjedownikow. Po starodawnej zwučenosći wěrja Madagaskarčenko, zo su duchy prjedownikow njesmjertne. Duch - abo w křesćanskim zmysle duša - čłowjeka pučuje po smjerći do kraja, kiž rěka kraj sćinow, hdžež su wšitcy jenacy. Nichtó tam njebudže ani chłostany ani mytowany. Z tuteho kraja duchy zemrětych svojich potomnikow wobkedžbujaja a jich po jich zemskim puču přewodžuja. Ze smjerću je materielne čłowjeske žiwjenje skónčene a započina so nowe žiwjenje w druhej podobje. Tuž tež pohrjeb njeje žana smjerćrudna naležnosć, dokelž džě so swjeći přechad čěła do dušneho byća. Žiwi pak so prócuja, zo bychu ze zemrěty mi wěsty dušiny zwisk natwarili. Woni pytaja jich radu a džiwa na to, zo duchy prjedownikow njehněwaja a nje-prowokuja.

Na spočatku mějach misionarajo w swojim skutkowanju wólnu ruku. Tola jako počachu do nutrkownych naležnosćow kraja zasahowac, jich madagaskarska kralowna Ranavalona I. wupokaza. To bě mjez 1840 a 1860. Křesćanstwo bu zakazane, a z oficialnej nabožiny sta so zaso čisty kult prjedownikow. Wot sydomdžesatych lět 19. lěstotka pak, za čas nowje kralowny, přindžechu misionarajo znowa, tola tónkróć katolscy z Francoskeje. Wo něšto pozdžišo přindžechu lutherscy misionarajo z Norwěgskeje a znowa protestantiscy z Jendželskeje. Stawizny wšak su pokazali, zo su misionarajo nimo wukonjenja swojeje křesćanske misije tež na Madagaskaru puć za kolonialistiske mocy přihotowali. To stawaše so na př. na te wašnje, zo prajachu: „Štōž je za madagaskarskeho krala, njesmě k blidu Božemu pristupić.“

Do zaslužbow misionarow maso ličic twar cyrkwjow. Tuta naprawa bě wažna za ludowe kubljanje, dokelž wužiwachu so cyrkwe wotyđenja jako šule. Nimo toho maja přeni misionarajo podžěl na wuwicu madagaskarskeje rěče - su na př. gramatiku spisali a lačonski alfabet zawjedli (prjedy so pisaše po arabskim alfabeće). Londonske misionarske towarstwo (LMS) je so w zašłym lěstotku

Wutrobne přeprašenje

na hodowny koncert serbskeho gymnazija sobotu, 17. decembra 1994, w 17.00 hodž. w Budyšinje w Michalskej cyrkwi.

Zastup: 4,50 hr, potuňšeny: 2,50 hr.

postaralo wo přeloženje biblije do madagaskarskeje řeče. Na tutym džěle bě tež jako sobudželačer LMS wobdzěleny Němc Georg Sauerwein (kiž so serbsce pisaše Juro Surowin). Wón bě řečny eksperta za mało znate řeče; znaješě někak 80 řečow. Wobknježeše tež serbsčinu, w kotrejž basnješe a pisaše nastawki.

Struktura ewangelskeje cyrkwe na Madagaskaru džensa

Unija protestantskeje cyrkwe na Madagaskaru jednota jako třěšna organizacija dvě hłownej hałuzu: Cyrkej na sewjeru so mjenuje „Fiangonan'i Jesosy Kristy eto Madagasikara“ (FJKM), jej přisłušeja wšelake protestantske směry, mj. dr. Londonske misioniske towarstwo a kalwinisća. Na juhu a na zapadze kraja skutkuje „Fiangonana Loterana Malagasy“ (FLM). Rozdžěle mjez tutymaj cyrkwomaj su jenož w liturgiji. Tuž ma wěriwy njehladajo swojeje wosobinskeje přisłušnosće k wěstěj cyrkwi možnosć, so tež na kemšach druheje cyrkwe wobdzělič. Zajimawa widzomna wosebitosć lutherskeje cyrkej FLM jewi so w symbolizowanju wěry do Chrystusoweho zrowastanjenja: Njenadeńdžes w Božich domach FLM kříž z korpusom.

Ewangelska cyrkej na Madagaskaru je derje organizowana a džěta aktiwnje. Prawidłowny wopyt Božich službow (a to nic jenož njezdělskich) je za wulku wjetšinu ewangelskich wěriwych samozrozumliwy. W každej wosadze skutkuja žónska organizacija, organizacija Módreho kříža („Mužojo přećiw alkoholaj“) a młodžinske towarstwa. Kóždy z tutych organizacijow ma w rozhłosu wob tydžen 15 mjeńšin wusyłanskeho časa k dispoziciji. Sobota je w cyłym kraju džen towaršnostneho skutkowanja, na kotrymž so čłonojo organizacijow zetkawaja a swoje naležnosće rjaduja. Tež kontakt mjez wosadami je prawidłowny. Jónu za mjesac so zetkawaja wosady, kiž přisłušeja jednej farje, na wulkej zhromadnej Božej službě. Tomu so přizamknu zeńdženja mjenowaných organizacijow a towarstwow. Kóždy třeci mjesac je zetkanje susodnych farskich wosadow, pollětnjeso schadžuje synoda a jónu wob

lěto je cyrkwinski džen wšěch synodow FLM.

Farar je zwjetša za wjacore - w najwvyšim padže za štyri - wosady zamołwity. Zo bychy njezdělske Bože služby zaručene byli, skutkuje w každej wosadze ewangelist-lajk, kiž pak nima prawo, Bože wotkazanje wudžěleć. Farar njeje statny přistajeny, ale je žiwy wot darow wosadnych, kiž so jemu přidžěleja w pjenjzech abo žiwidlach.

Na Madagaskaru njeje ekumena ničonjewešedneho a komplikowaneho. Na každym statnym swjatku so na př. organizuja ekumeniske kemše, kiž zapřijejaja wšitke nabožiny. Hižo džěci w šulach so dokładnje ze wšelakimi nabožinami a jich wosebitymi wobzjadami zeznajomjeja, tak zo muslimski susod abo katolski přiwuzny njeje „cuzbnik“ po wěrje. A hdyž raz njeje skladnosć, so w ewangelskeje cyrkwi na kemšach wobdzělič, potom su Madagaskarčeno přez šulu na to přihotowani, zo moža so w cyrkwi druheho wuznača znajmjeńša na liturgiji aktiwnje wobdzělič. Jědžeš-li po kraju, wuhladaš w nimale každej, tež najmjeńšej wsey cyrkej, ewangelsku abo katolsku. A zwjetša namakaš w jeje susodstwe dašu cyrkej, katolsku abo ewangelsku.

Andriantsoavina

„Jeho mjeno so nihdy njezapomni w Njeswaćidlskej wosadze“

– Spominanje na fararja Jurja Jakuba –

Jakubec swójba

Bě to drje w lěće 1896, hdyž dožiwi Ota Wicaza, pozdžiši znaty serbski stawiznar a spisowacel, njezapomnity džen na Njeswaćanskej farje. Ota Wicaz bě tehdy 22lětny student teologije a wobdzěli so w prózdninach na Serbskim předarskim seminarje pola fararja Imiša w Hodziju. Do programa słušeše, zo ma jedyn student w Njeswaćidle předować. Rano zahe wotjědže kuča z fararjom Imišom a studentami z Hodzija. Před Njeswaćanskej faru powita jich farar Jurij Jakub, „wysokozrosceny, tež hižo trochu šedziwy knjez“ blisko šěsćdžesaćin. Wón předstaji wopytowarjam

swoju wulku swójbu - nic mandželsku a džěci, dokelž farar Jakub njebě ženjeny -, aleswoju mać, bratra a tři sotry.

Bratr Jan Jakub, profesor, doktor filozofije a dwórski radzićel, bydleše w Drježdžanach, hdžež bě ze studijowym direktorom sakskeje princow-skeje šule. Wón kublaše najwosobnišich šulerjow: sakskich a mecklenburgskich princow a tamne džěci z najwyšeho zemjanstwa. Často přijědže na wopyt do Njeswaćidla a potom zwjetša tež tu předowaše. Ota Wicaz bě překwapjeny, zo princowski wučer serbskich studentow powita „w najčisćišej serbsčinje a z wosebitej zdworliwosću“.

Sčěhowaše předstajenje třoch sotrow, kotrejž wšitke pola bratra na Njeswaćanskej farje bydlachu. Wjika bě wudowa po slawnym serbskim słownikarju Křescanu Bohuweru Pfuflu. Hdyž bě wón chorosće dla dyrbjał swoje zastojnstwo jako gymnazialny profesor w Drježdžanach spuścić, so Pfuhelec do Njeswaćidla přesydlachu. Přez Pfuhelec běchu so Jakubec swójbni stali z přiwuznymi fararja Jaroměra Hendricha Imiša, přetož Pfuhlowa sotra bě mandželska Imiša.

Druha Jakubec sotra, Lydija Wanakowa, bě wudowa po serbskim fararju Jurju Wanaku, kotryž bě na 40 lět skutkował we Woslinku. Třeca sotra, Emka Jakubec, njebě so wudała a wjedžeše z młodych lět swojemu bratřej-fararjej domjacnosć.

Wulki začisć na Otu Wicaza zawostaji Jakubec mać, nimale 90lětna knjeni. Po pochadže bě Němka z Drježdžan, ale serbstwu tak přichilena, zo na to hladaše, zo bychy jeje džěci serbske byli a so swěrnje k serbstwu dzerželi. Otu Wicaza napjelni „najnutrniša česćownosć“ před Jakubec maćerju.

Na Njeswaćanskej farje „so jenož serbsce řeči a to tak čisće a rjenje, kaž smy to lědma hdže styšeli“. Ota Wicaz bě wšon přemóženy dožiwjejo, kak bě na Njeswaćanskej farje žiwa „stara serbska kultura a so pěstowaše ze wšej swěru serbska mysl“. Knjezej domu, fararjej Jurjej Jakubej, wěšći, zo so „nihdy njezapomni w Njeswaćidlskej wosadze“.

(Pokročowanje slěduje.)

Naše nowiny a časopisy před 100 lětami

Z Budyšina. „Boža nóc“ so zaso přibližuje, a swjate hodowne wjeselo wubudži hižo doprědka swjedzenske spěwanje w křescijanskich domach a wutrobach. Wosebje maju na nim džěci swoju radosć. O, zo bychy jim naše rjane serbske adwentske a hodowne kěrłuše w tutych dnjach w našich šulach prawje husto klinčať! K tomu poskići so znata: „Boža nóc“, historija swjateho naroda našeho Knjeza Jezom Chrysta, wot knjeza fararja Jakuba nětko w sedmym wudawku wudata. Knižki wuchadžeja w nakładže serbskeho lutherskeho knihowneho towarstwa a plaća 3 np. W wjele serbskich wosadach so po nich patoržicu abo Boži džen popołdnu abo třeci džen hodow Boža služba wotdžeržuje, kotraž runje hodžinku traje. – Bóh daj dale swoje zohnowanje!

SN, 15. dec. 1894

Maćerna řeč

Někotre dny našeho dowola w lěcu 1994 přebywachmy w Južnym Tirolu.

Najwjace ludži řeči tam němsce, hačrunjež słuša tuta krajina Italskej. Wjele napismow bě tam němskich a italskich. Wone dopominachu mje tohodla jara spěšnje na moju Budysku domiznu z dwurěčnymi napismami.

W Italskej dyrbjach Južni Tirolčeno dołho wote prawo maćeršćiny wojować. Tola někotre lěto je to zřěcensce rjadowane.

Při wšem zbudži južnotirolska sankowarka na zymskej olympiadže 1994 rozhorjenje. (Naša wotnajerka nam w tym powědaše.) Po dobyćerskim česćowanju, při kotrymž spožči so jej za Italsku medalja, prašachu so jeje, kotre cuze řeče w šuli wuknje. Wjele italskich telewizijnych přihladowarjow so rozhorili, hdyž wotmołwi: italsce!

Jelizo přenjesemy tuton přikład na naš kraj, potom měli serbske džěci cyle samozrozumliwje a sebjewědomje swoju maćeršćinu řečeć. A potom by němčina jich přenja cuza řeč byla.

R. Pappai

Powěšće

Poršicy. Njedzelu, 18. septembra, swjećeše naš Poršiski pozawnowy chór swój 70lětny založenski jubilej. Běše to w l. 1924 čezki započatk. Lědma něchtó ze spočatkarjow znaješe noty. Tohodla wěnowaše so jim Budyšinski farar Dobrucki a nawučil jich zakłady za dujerjow. Poršiski farar Röseberg prócowaše so wo nakup trěbnych instrumentow. Kóždy dujer zapláci swoju pozawnu sam. To běchu po tehdomnišich płaciznach štyri měsacne mzdy.

Naši pozawnisća wopokazachu chórej lětdžesatki trajacu swěru a lubosć k wěcy. Wójna běše čućiwe rany zawostajiła. Tola młodži so přidružichu. Jedyn, kotryž je hižo 47 lět pozawnist, je Manfred Schneider z Bošec. Tež nanojo a synojo wěnuja so hižo lětdžesatki tutej službje.

Chór je tak dobry kaž jeho načolnik. Wjace hač 40 lět bě to Martin Zimmermann z Nowych Poršic hač k swojej smjerći. 1982 přewza wjednistwo superintendent na w. Arnold. Hačrunjež je wosomadžešaciny hižo dołho překročil, nawjeduje chór z elanom a zamóžitosću.

18. septembra wotměwachu so swjatočne kemše w Křižnej kapałce w Kubšicach. Při kolekće za pozawny nazběra so 1000 hr, štož je znamjo zwjazanosće z tutym chórom.

Popołdnu woswjeći so w Poršiskej cyrkwi pozawnowa hodžina, na kotrejž so na stawizny chóra spominaše. Postrowne słowa cyrkwinskeho předstejerstwa, cyrkwinskeho hudźbného direktora kaž tež

partnerskeho chóra z Hannoverškeje krajneje cyrkwe wobohačichu tute popołdno. Kolekta 1011 hr přepoda so ewangelskej wosadze w Kaliningradze, kotruž nawjeduje Coswigski farar Beyer pod jara čěžkimi wuměnjenjemi.

K radosći wšěch bě na kemšach hišće jedyn ze załožerjow chóra, Serb Awgust Šolta z Nowych Poršic. Jemu słušeše wosebity postrow w serbskej rěči.

Pozawnowy chór je kaž wulka swójba. Wona služi našemu Knjezej a wosadze ze swojimi instrumentami. Džak wšitkim, kotřiž so tutej službje wěnuja.

Latka

Wukrančicy. Před konferencu duchownych Samostatneje ewangelsko-lutherskeje cyrkwe (tak mjenowaneje starolutherskeje cyrkwe), kotřiž běchu so z cyłeje Němskeje we Wukrančicach k swojemu lětnemu schadžowanju zešli, přednošowaše dnja 27.9.1994 Trudla Malinkowa. Wona porěča wo sylnym lutherskim hibanju we Łužicy srjedź zašeho lěttotka a skedźbni na jeho wosebitosće: zo so wone pozdžišo hač w němskich kónčinach zahaji, zo bě to serbske hibanje a zo wone přez saksopruske mjezy sahaše. Zdobom předstaji hišće slědy, kotrež pobožni lutherscy Serbja w Awstralskeje a Texasu zawostajichu.

Na 60 zhromadženych duchownych, mjez kotrymiž běchu tež biskop, wjacori superintendenca a farar sprěceleneje Missouriskeje synody z USA, z wulkim zajimom na přednošk słušaše. Potym mějach hišće wjele prašenjow na knj. Malinkowu nastupajo lutherske hibanje a Serbow powšitkownje.

T.M.

Přeprošenje

3. 12. – sobota

15.45 hodž. ekumeniska nutrnosć w Drježdžanach w cyrkwi swj. Jozefa na Rehefelskej 61 a po tym wosadne popołdno na Wurzenskej 11-15 (sup. Albert)

4. 12. – 2. njedzela w adwence

10.00 hodž. kemše w Budyšinje w Michałskej (sup. Albert) w samsnym času Boža služba za dźeći

13.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budestecach (sup. Albert)

11. 12. – 3. njedzela w adwence

11.45 hodž. nutrnosć w rozhlósu (sup. Albert)

14.30 hodž. kemše w Hodžiju a po tym bjesada (sup. Albert)

17. 12. – sobota

17.00 hodž. hodowna hudźba serbskeho gymnazija w Budyšinje w Michałskej

18. 12. – 4. njedzela w adwence

10.00 hodž. kemše w Hrodzišću (sup. Albert)

10.00 hodž. kemše w Rakecach

zhromadnje z Njeswaćidlom (farar Feustel)

14.00 hodž. wosadne popołdno w Bukecach (sup. Albert)

24. 12. – patoržica

10.00 hodž. serbska Boža noc w Budyšinje na Michałskej (sup. Albert)

11.45 hodž. nutrnosć w rozhlósu (farar Malink)

25. 12. – 1. dzeń hodow

9.30 hodž. delnjoserbske kemše w Choćebuzu w Kłósterskej (pastor Frahnow)

1. 1. 1995 – Nowe lěto

10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej (sup. Albert)

11.45 hodž. nutrnosć w rozhlósu (sup. Albert)

13.30 hodž. kemše w Budestecach (sup. Albert)

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. Rjadowuje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. - Ludowe nakładnistwo Domowina tzwr, Sukelniska 27, 02625 Budyšin. Redaktor a skazanki: sup. Siegfried Albert, Serbski kěrchow, 02625 Budyšin, tel. 4 22 01. - Sadžba: Serbske Nowiny Budyšin, čísč: Serbska čiščernja tzwr w Budyšinje. - Wuchadza jónkróc za měsac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Nr. 30 000 110, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 850 549 62

Štó móže pomhać?

Stawizniska sekcija Maćicy Serbskeje přihotuje konferencu zhromadnje z Maćicu Serbskeje składnostnje 50. ročnicy zakónčenja 2. swětoweje wójny, wuswobodženja wot fašizma a kapitulacije Třećeho reicha. Wona ma so 18. měrca 1995 z tematiku „Lěto 1945 a Serbja“ w Budyšinje přewjesć.

Nimo diskusije je tež wustajeńca předwidžana, hdžež so materialije wšelakoreho razu pokazaja. Pytamy za tutón nimoměry zajimawy projekt foto, listy, dženiki, dopomjenki, plakaty atd. Bych zawěsće porno dotalnym historiskim wozjewjenjam tamneho časa w Serbach jako krok dopředka

woznamjenił, hdyž wotblyšćuje so runje tež we wustajeńcy diferencowaniši stawizniski wobraz.

Kontaktna adresa je:

Pěts Šurman

Serbski institut

Dwórnišćowa 6

02625 Budyšin

Tel. 03591/49720